

3. *Історія перекладу та перекладацької думки: Англія, Німеччина, Америка, Україна : конспект лекцій / укладач А. В. Прокопенко. Суми : Сумський державний університет, 2018. 87 с.*

4. *Стріха М. Український художній переклад: між літературою і націєтворенням. Київ, 2006. 344 с.*

ЗНАЧЕННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА

Храпко М.М.

гр. АУП-17

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Наук. керівник – к.філол.н, доцент Загородня Л.З.

Про історію перекладу нам відомо не надто багато через те, що ніхто не знає коли саме зародилася ця професія. Але з тих матеріалів, які вдається дослідити, можемо проаналізувати загальне уявлення про письмових та усних перекладачів у різні історичні періоди, про роль перекладачів з погляду різних спільнот, про коло чинників, що породжували широку перекладацьку різноманітність та діяльність за певних часів, види контекстів, у яких перекладачам доводилося діяти. Основними історичними причинами перекладу літератури називають: сприяння розвитку власної літератури, запозичення нових думок, запозичення нових родів та жанрів літератури, збагачення національної мови, розповсюдження релігій, передача культурних цінностей. Завдання самого перекладача кваліфіковано та якісно перетворювати інформацію з різних мов, а перекладознавця – надавати поради у визначенні місця та ролі перекладачів, перекладів та процесу перекладу в суспільстві.

Формування живої та літературної мови займало тисячі років, приблизно стільки ж і існував переклад. Населення різних часів та народів комунікували між собою в різноманітних умовах, відповідно, щось запозичувалось, додавалось, розвивалось, допоки людство не почало усвідомлювати свою ідентичність та приналежність до певного етносу, щоб визначитись і дослідити свою мову, її походження. Наприклад, у “De Oratori” (55 р. до н.е.), “De optimo genere oratorum” (51 р. до н.е.) та інших текстах Цицерон розрізняє свою перекладацьку практику від послівного методу перекладу своїх попередників, стверджуючи, що набагато важливіше, по-перше, оволодіти цільовою аудиторією на тій мові, на якій аудиторія вільніше відчувається; та, по-друге, розвивати ораторський словниковий запас і навички аргументації в цільовій мові, аніж із скрупульозною точністю притримуватися джерельного тексту [2]. Особливо слід наголосити на визначному внеску перекладачів-творців алфавітів, завдяки діяльності яких були розширені територіальні межі поширення знань (напр., Кирило та Мефодій – Болгарія, Моравія, Паннонія, Русь), принесені нові елементи цивілізації та нові духовні цінності, відкриті шляхи до культурного, соціального та духовного прогресу, народам дано знаряддя для розвитку та пробудження колективного самоусвідомлення етно-мовних груп (напр., готи, слов’яни), закладено підвалини для появи національного почуття та національних літератур (напр., Болгарія, Вірменія), усунено неписьменність народу та покладено початок демократизації освіти, уможливлено збереження культурної спадщини.

Оскільки мова кожної окремої культури – її найбільше надбання, то бажання розвивати мову є актом патріотизму. І збагачення власної мови є практикою, яка тісно пов’язана із створенням національних літератур і їх поширенням. Саме за Ренесансу, за

якого відчувалася необхідність у творенні нових термінів для позначення нових реалій, формується цілковито нове поняття перекладу. Іноді стверджують, що існують приклади, коли переклад справді творив мови. Але тоді слід визначитися стосовно значення слова «творити», бо помилково можна припустити, що до цього ці мови не існували. Таким випадком є переклад Біблії Лютером, переклад, що породив німецьку мову. У цьому випадку труднощі полягали в тому, що цільова мова не була єдиною цілісною мовою, а низкою діалектів: «Добра німецька мова – це німецька мова народу. Проте народ говорить на безкінечній кількості німецьких. Тоді ти зобов'язаний перекладати на німецьку, що якось піднімається над масою діалектів, не відкидаючи їх і не пригнічуючи». Таким чином, Лютер спробував зробити дві речі: здійснити переклад на німецьку, що апріорі може бути лише місцевою, його власною німецькою, проте водночас піднести, самим процесом перекладу, цю місцеву німецьку до статусу загальнонімецької. З тим щоб та німецька, яку він використав, не стала сама мовою, відрізаною від народу, він мав зберегти в ній щось від загального способу висловлювання та щось від народних говірок. Таким чином, ми знаходимо водночас послідовне та умисне використання вельми усної мови, багатой на образи, звороти, виразної, поруч з очищенням та дедіалектизацією цієї мови.

Іншими прикладом може бути українська мова та література за відсутності держави не мали нормальних умов для розвитку, то перекладна література в культурному житті українців відігравала надзвичайно велику роль як засіб розвитку української мови та збагачення її поетичного вислову; а в II половині ХХ ст. в Україні склалася така ситуація, коли джерело мовлення літературної мови перенеслося з оригінальної літератури на перекладну [1].

Отже, як тільки на планеті Земля з'явилося люди – з'явилися засоби комунікації, які з еволюцією людства розвивались, здобували різну форму і передавались, запозичувались, що дало початок перекладу, коли загарбувались нові території з місцевими жителями, з якими потрібно були домовились, а переклад, у свою чергу, дав основу для формування мов, їх вдосконаленню та можливість зараз досліди звідки росте коріння нашого сучасного буття.

Література:

1. Гречина Л. Б. Переклад і його роль в контексті розвитку цивілізації. *Вісник Житомирського державного університету*. 2013. Вип. 68. Філологічні науки. С. 162-165 URL: <http://eprints.zu.edu.ua/9521/1/38.pdf> (дата звернення: 02.10.2023).

2. Подмогін О. В., Кальниченко О. А. Історична роль перекладу у становленні національних мов. *Вісник Житомирського державного університету*. 2005. № 23. С. 29-33. URL: <https://studentam.net.ua/content/view/8656/97/> (дата звернення: 02.10.2023).

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ПОГЛЯДИ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ІЄРОНІМА СТРИДОНСЬКОГО

Черник І. А.

гр. АУП-16

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Наук. керівник – к. філол. н, доцент Загородня Л. З.

Мета повідомлення – висвітлити перекладацькі погляди та діяльність Ієроніма Стридонського.

У період, коли християнство перетворювалося з культу кочових народів на державну релігію, формування концепції перекладу в Західній Європі було найважливішим для